

Cynllun i Gymell Hyfforddiant Athrawon

Crynodeb

Mae gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru y pwerau i ddarparu cymorth ariannol o dan adrannau 14-17 o Deddf Addysg 2002 i hybu a recriwtio neu gadw athrawon neu staff nad ydynt yn addysgu. Gwneir y Cynllun hwn i Gymell Hyfforddiant Athrawon ("y Cynllun") drwy arfer y pwerau hynny.

Mae'r Cynllun yn gwneud darpariaeth i'r Cynulliad dalu grantiau ar ffurf cymelliadau i bersonau cymwys i ddilyn cwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig ac ar ffurf cymelliadau i bersonau cymwys fynd i swyddi addysgu penodol am gyfnodau gofynnol o amser.

Bydd y Cynllun yn effeithiol o [dyddiad] Hydref 2005 ymlaen.

Cyhoeddir canllawiau ar wahân gan Lywodraeth Cynulliad Cymru, a rhaid i'r sawl sy'n arfer unrhyw swyddogaeth o dan y Cynllun roi sylw i'r canllawiau hynny.

Dehongli

Onid yw'r cyd-destun yn mynnu fel arall, at ddibenion y Cynllun –

ystyr "Llywodraeth Cynulliad Cymru" ("*Welsh Assembly Government*") yw adain weithredol Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a ffurfir gan aelodau o Gabinet y Cynulliad a'r staff sy'n gweithio iddo, sydd yn arfer swyddogaethau Cynulliad Cenedlaethol Cymru;

ystyr "sefydliad achrededig" ("*accredited institution*") yw sefydliad a achredir gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru fel darparydd cyrsiau sy'n bodloni'r cyfryw ddarpariaethau ynglŷn â chwricwla a meini prawf eraill y gellir eu pennu o bryd i'w gilydd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru;

ystyr "ysgol a gynhelir" ("*maintained school*") yw ysgol gymunedol, sefydledig neu wirfoddol neu ysgol arbennig gymunedol neu sefydledig yn ystyr Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998;

ystyr “cwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig” (“*postgraduate teacher training course*”) yw cwrs ôl-raddedig llawnamser neu ran-amser hyfforddiant cychwynnol athrawon -

- (a) sy'n cael ei ddarparu mewn sefydliad achrededig yng Nghymru; a
- (b) sy'n golygu bod person sy'n ei gwblhau yn llwyddiannus yn dod yn athro cymwysedig neu'n athrawes gymwysedig;

mae i "athro cymwysedig neu athrawes gymwysedig" yr ystyr a roddir i “qualified teacher” gan adran 132(1) o Ddeddf Addysg 2002: sef “a person who satisfies requirements specified in regulations” (y Rheoliadau sydd yn gyfredol mewn grym yw Rheoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004, OS 2004/1729).

Cynllun i Gymell Hyfforddiant Athrawon

Grantiau cymell

1. Caiff Llywodraeth Cynulliad Cymru dalu grantiau o dan y paragraff hwn (“grantiau hyfforddi”) ar ffurf cymelliadau i bersonau cymwys fel y'u diffinnir ym mharagraffau 4-7 i ymgymryd â chwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig.
2. Caiff Llywodraeth Cynulliad Cymru dalu grantiau o dan y paragraff hwn (“grantiau addysgu”) ar ffurf cymelliadau i bersonau cymwys fel y'u diffinnir ym mharagraffau 8-13 i fynd i swyddi addysgu penodol am gyfnodau gofynnol o amser.
3. Mae'r grantiau sydd ar gael o dan y Cynllun hwn yn ddarostyngedig i'r amodau a nodir ym mharagraffau 14-19.

Cymhwyster ar gyfer grantiau hyfforddi

4. I fod yn gymwys ar gyfer grant hyfforddi, rhaid i berson:-
 - (a) fod yn ymgymryd â hyfforddiant ar gwrs hyfforddi cychwynnol athrawon ôl-raddedig yng Nghymru;
 - (b) bodloni'r gofynion ar gyfer “myfyrwyr cymwys” o dan reoliadau a wnaed o dan adran 22 o Ddeddf Addysgu ac Addysg Uwch 1998;

(c) yn ddarostyngedig i baragraff 5, beidio â bod yn athro cymwysedig neu'n athrawes gymwysedig a enillodd y statws hwnnw lai na 25 mlynedd cyn dyddiad dechrau hyfforddi ar gwrs hyfforddi cychwynnol athrawon ôl-raddedig yng Nghymru;

(ch) peidio â bod wedi'i gyflogi i addysgu mewn unrhyw ysgol neu sefydliad addysgol arall mewn swyddogaeth heblaw athro cymwysedig neu athrawes gymwysedig;

(d) peidio â bod yn gyfranogwr mewn hyfforddiant a drefnwyd o dan Gynllun Hyfforddi Athrawon a Seiliwyd ar Gyflogaeth a wnaed o dan Reoliad 8 o Reoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004; ac

(dd) peidio â bod yn ymgymryd â chwrs addysg bellach o unrhyw fath.

5. Pe bai, ym marn Llywodraeth Cynulliad Cymru, berson a oedd wedi dod yn athro cymwysedig neu'n athrawes gymwysedig lai na 25 mlynedd cyn dyddiad dechrau hyfforddi ar gwrs hyfforddi cychwynnol athrawon ôl-raddedig yng Nghymru wedi cael math o radd neu gymhwyster fel na fyddai ysgolion a gynhelir yn debygol o gynnig cyflogaeth i'r person hwnnw heb iddo gwblhau cwrs hyfforddi cychwynnol athrawon ôl-raddedig yng Nghymru yn llwyddiannus, ni fydd y meini prawf ym mharagraff 5(c) yn gymwys.

6. I fod yn gymwys i gael grant hyfforddi hyd at £7,000, rhaid bod person yn ymgymryd â hyfforddiant ar gwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig a oedd yn cychwyn ar ôl 1 Medi 2005, ac yn astudio mathemateg neu bynciau gwyddonol ar lefel uwchradd.

7. I fod yn gymwys i gael grant hyfforddi hyd at £6,000, rhaid bod person yn ymgymryd â hyfforddiant ar gwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig, heblaw cwrs mathemateg neu wyddoniaeth ar lefel uwchradd.

Cymhwyster ar gyfer grantiau addysgu

8. I fod yn gymwys i gael grant addysgu hyd at £5,000, rhaid bod person wedi'i hyfforddi ar gwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig a oedd yn cychwyn ar ôl 1 Medi 2005, yn astudio mathemateg neu bynciau gwyddonol ar lefel uwchradd fel ei unig bwnc neu ei brif bwnc, a rhaid iddo fodloni'r meini prawf a nodir ym mharagraffau 10-12.

9. I fod yn gymwys i gael grant addysgu hyd at £4,000, rhaid bod person wedi'i hyfforddi ar gwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig a oedd yn cychwyn ar ôl 1 Medi 2005, yn astudio unrhyw un o'r pynciau canlynol fel ei unig bwnc neu ei brif bwnc:-

- (a) unrhyw iaith dramor fodern;
 - (b) technoleg (gan gynnwys technoleg gwybodaeth, dylunwaith a thechnoleg)
 - (c) Saesneg (gan gynnwys drama);
 - (ch) Cymraeg (pan gaiff ei hastudio fel ail iaith);
- a rhaid bodloni'r meini prawf a nodir ym mharagraffau 10-12.

10. Os bydd person yn bodloni'r meini prawf cymhwyster a ddisgrifir ym mharagraffau 8 neu 9, er mwyn bod yn gymwys i gael grant addysgu, rhaid bod person:-

- (a) wedi cael grant hyfforddi, neu wedi cael y swm llawn o unrhyw randaliadau o grant a oedd yn daladwy o ran y cyfnod pan oedd yn ymgymryd â chwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig o dan unrhyw drefniadau sy'n gymwys yn Lloegr y mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi'i fodloni eu bod yn cyfateb i'r trefniadau a wnaed o ran grantiau hyfforddi yn unol â'r Cynllun hwn; a
- (b) wedi cwblhau'r cwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig yn llwyddiannus; ac
- (c) wedi cwblhau'n llwyddiannus unrhyw gyfnod Cynefino yng Nghymru neu yn Lloegr sy'n ofynnol o dan reoliadau a wnaed o dan Ddeddf Addysg 2002 sydd ar y pryd mewn grym; ac
- (ch) yn ddarostyngedig i baragraff 15, o fewn 12 mis o gwblhau ei gyfnod Cynefino, wedi sicrhau cyflogaeth mewn swydd berthnasol ac wedi dechrau addysgu yn y swydd honno.

11. At ddibenion paragraff 10, ystyr "swydd berthnasol" yw:-

- (a) swydd mewn ysgol uwchradd a gynhelir neu ysgol arbennig nas cynhelir yng Nghymru; ac y mae'n
- (b) swydd barhaol neu'n un ar gontract am gyfnod penodol sengl gyda'r ysgol neu'r awdurdod addysg lleol sydd yn para am o leiaf bedwar mis, yn llawnamser neu'n rhan-amser; ac y mae
- (c) yn swydd addysgu pwnc (naill ai'n unig neu'n bennaf) y cwblhaodd yr athro neu'r athrawes gwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig ynddo yn llwyddiannus a chael grant hyfforddi.

12. Caiff y cyfnod 12 mis ym mharagraff 10(ch) ei amrywio yn yr amgylchiadau canlynol:-

(a) os na fydd person yn gweithio oherwydd beichiogrwydd, caiff y cyfnod o 12 mis rhwng cwblhau'r cyfnod cynefino'n llwyddiannus a chychwyn mewn swydd berthnasol ei ymestyn i ddwy flynedd;

(b) os caiff person ei ardystio gan feddyg yn anffit yn feddygol i weithio, caiff y cyfnod o 12 mis rhwng cwblhau'r cyfnod cynefino'n llwyddiannus a chychwyn mewn swydd berthnasol ei ymestyn am y cyfnod y cafodd y person ei ardystio'n anffit yn feddygol; ac

(c) os yw rhywun yn gofalu am ddibynnydd ar sail lawnamser, caiff y cyfnod o 12 mis rhwng cwblhau'r cyfnod cynefino'n llwyddiannus a chychwyn mewn swydd berthnasol ei ymestyn i ddwy flynedd.

13. Ym mharagraffau 8-11, ystyr "cwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig" yw cwrs hyfforddi cychwynnol athrawon ôl-raddedig llawnamser neu ran-amser a ddarperir mewn sefydliad achrededig yng Nghymru neu yn Lloegr ac sy'n golygu bod person sy'n ei gwblhau yn llwyddiannus yn dod yn athro cymwysedig neu'n athrawes gymwysedig.

Amodau

14. Ni thelir grant o dan baragraffau 1 a 2 i berson onid yw wedi gwneud cais i Lywodraeth Cynulliad Cymru ar y ffurf, ar yr adeg a chan gynnwys y manylion hynny y caiff Llywodraeth Cynulliad Cymru benderfynu arnynt.

15. Caiff Llywodraeth Cynulliad Cymru yn ôl ei ddisgresiwn beidio â thalu grant o dan baragraff 1 i fyfyrwyr a gafodd eu derbyn ar gwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig ar ôl i'r targed derbyn ar gyfer y cwrs hwnnw, fel y'i hysbysir gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru, gael ei gyrraedd.

16. Bydd gan berson sy'n gymwys i gael grant hyfforddi ac sy'n ymuno â chwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig sydd eisoes wedi cychwyn neu sy'n ymadael â'r cwrs cyn ei gwblhau yr hawl yn unig i swm y grant sy'n gymesur i'r amser mewn cyfnodau o fisoedd llawn y mae'n ei dreulio ar y cwrs.

17. Bydd gan berson sydd fel arall yn gymwys i gael grant hyfforddi ac sydd hefyd wedi cael grant hyfforddi o unrhyw swm cyn 1 Medi 2005, neu sydd wedi cael unrhyw swm o unrhyw grant sy'n daladwy o ran cyfnod pan oedd yn ymgymryd â chwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig o dan unrhyw drefniadau sy'n gymwys yn Lloegr y mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi'i fodloni eu bod yn cyfateb i'r trefniadau a wnaed o ran grantiau hyfforddi yn unol â'r Cynllun hwn, yr hawl yn unig i grant hyfforddi a gaiff ei leihau gan swm unrhyw grant a gafwyd yn flaenorol.

18. Ym mharagraff 16, ystyr "cwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig" yw cwrs hyfforddi cychwynnol athrawon ôl-raddedig llawnamser neu ran-amser a ddarperir mewn sefydliad achrededig yng Nghymru neu yn Lloegr ac sy'n golygu bod person sy'n ei gwblhau yn llwyddiannus yn dod yn athro cymwysedig neu'n athrawes gymwysedig.

19. Bydd gan berson sydd fel arall yn gymwys i gael grant hyfforddi ac sydd hefyd wedi cael grant o unrhyw swm o dan Reoliadau Addysg (Cymhelliant Hyfforddi Athrawon Mathemateg a Gwyddoniaeth) (Cymru) 1999 neu unrhyw reoliadau cyfatebol sy'n gymwys ar y pryd yn Lloegr, yr hawl yn unig i grant hyfforddi a gaiff ei leihau gan swm unrhyw grant blaenorol a gafwyd o dan y rheoliadau hynny.

20. Caiff Llywodraeth Cynulliad Cymru ei gwneud yn ofynnol i unrhyw grant a dalwyd yn unol â pharagraffau 1 a 2 gael eu had-dalu yn gyfan neu'n rhannol:-

- (a) ar ôl cael unrhyw randaliad o grant, os yw'r derbynnydd yn methu bodloni unrhyw feini prawf cymhwyster a fabwysiadwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru mewn cysylltiad â rhandaliad dilynol; neu
- (b) os yw'n darparu ar gyfer ad-dalu grant pan fydd derbynnydd wedi rhoi, yn ei gais am grant neu mewn cysylltiad ag ef, wybodaeth sy'n dwyllodrus neu'n sylweddol o gamarweiniol;
- (c) os oedd tystiolaeth gadarn nad oedd erioed wedi bwriadu cwblhau'r cwrs neu, ar ôl ei gwblhau, nad oedd erioed wedi bwriadu mynd i swydd addysgu.

Talu grant

21. Gellir talu'r grantiau o dan baragraffau 1 a 2 mewn cyfandaliad neu mewn rhandaliadau ac ar yr adegau y mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn penderfynu arnynt, a chaiff Llywodraeth Cynulliad Cymru yn benodol benderfynu bod rhandaliadau yn daladwy ar ddyddiadau y caiff eu pennu ar ôl i'r person gychwyn yn ei swydd addysgu fel athro cymwysedig neu athrawes gymwysedig.

22. Yn achos unrhyw grant sy'n daladwy o dan baragraff 1, tra bydd person yn ymgymryd â chwrs hyfforddi athrawon ôl-raddedig, caiff Llywodraeth Cynulliad Cymru ddarparu cyllid i sefydliad achrededig ar gyfer y cyfryw daliad i'r person hwnnw ar yr adegau y caiff gyfarwyddo.

23. Caniateir talu grantiau o dan y Cynllun hwn pan oedd y derbynnydd yn gymwys i gael grant o dan ddarpariaethau Rheoliadau Cymhellion Hyfforddi Athrawon (Cymru) 2000, ar unrhyw adeg cyn i'r Rheoliadau hynny gael eu dirymu ar 1 Medi 2005. Cafodd y Rheoliadau hyn eu deddfu o dan Ddeddf Addysg (Rhif 2) 1986, eu diddymu gan Ddeddf Addysg 2005 gydag effaith o 1 Medi 2005 ymlaen.

Gweinyddu

24. Caiff Llywodraeth Cynulliad Cymru ddarparu sefydliadau achrededig sy'n cael cyllid o dan baragraff 22 gyda grant hyd at 2% o gyfanswm y cyllid a geir mewn cydnabyddiaeth o gostau gweinyddol a chostau cysylltiedig sy'n ymwneud â thaliadau o dan y paragraff hwnnw.

Llofnodwyd

JANE DAVIDSON, AC

Y GWEINIDOG DROS ADDYSG A DYSGU GYDOL OES